

Navigácia medzi Scyllou a Charybdou – Odysea plošného očkovania proti tuberkulóze

Za ostatných 60 rokov došlo u nás k postupnému poklesu incidencie tuberkulózy z 300 na súčasných 8,17 prípadov na 100 000 obyvateľov. Národný register tuberkulózy vlni zaznamenal na Slovensku už iba 443 prípadov tejto choroby, pričom z nich iba 11 prípadov postihlo deti do 14 rokov (z nich až desať detí bolo rómskych). Takto sa Slovensko dnes už radí ku krajinám s nízkym výskytom tuberkulózy (na porovnanie – priemerný výskyt tuberkulózy v krajinách Európskej únie je 17/100 000). V rámci Slovenska je najvyšší výskyt ochorenia v Prešovskom a Košickom kraji, resp. v Bratislave, čo zodpovedá aj celosvetovému trendu zvýšeného výskytu ochorenia vo veľkomestách.

K prenikavému úspechu nepochybne prispelo okrem zavedenia plošného očkovania novorodencov a detí aj výrazné zlepšenie životných podmienok a podmienok na bývanie ľudových vrstiev. Paralelne s ústupom tuberkulózy sa už viac rokov tiahne diskusia o možnosti zrušenia alebo modifikácie očkovania vakcínou BCG. Zdá sa, že sa sled udalostí urýchlil... Vlni po zrušení povinného preočkovania detí v 11. roku života zostala už len povinná vakcinácia novorodencov. A podľa novších informácií sa od 1. januára 2012 chystá aj obmedzenie očkovania novorodencov na vybrané rizikové skupiny, akými sú sociálne slabšie skupiny obyvateľstva (u nás sú to predovšetkým rómske deti), kde sa tuberkulóza v súčasnosti vyskytuje najčastejšie, a jedinci s určitými formami primárnych imunodeficitov, kde by mohla mať tuberkulóza závažný priebeh.

Rozhodnutie pristúpiť k modifikácii očkovacieho kalendára bolo motivované predovšetkým zvýšeným počtom komplikácií zo súčasne aplikovanej vakcíny, ku ktorým patria nadmerná miestna reakcia, regionálna tuberkulóza lymfadenitída, ale aj osteomyelitída. Navyše, oneskorené hojenie jazvy po očkovaní bráni aplikácii v poradí ďalšieho pravidelného očkovania tzv. hexavakcínou a pneumokokovou vakcínou a zvyšuje riziko častejšieho výskytu pertussis s ťažkým priebehom u nechránených dojčiat. Zriedkavou, ale najhoršou, až život ohrozujúcou komplikáciou vakcíny je generalizovaný rozsev očkovacieho kmeňa do rôznych orgánov (BCG sepsa) v prípadoch závažnej vrodenej poruchy imunity, o ktorej sa ešte v dobe očkovania v pôrodnici nedalo vedieť. Nakoniec, dlhšiu dobu je známe, že dostupné BCG vakcíny zaisťujú iba obmedzenú ochranu proti nákaze tuberkulózu a nedokážu zabrániť menej agresívnym infekciám TBC s latentným začiatkom.

Vzhľadom na tieto skutočnosti vyspelé európske krajiny postupne ustúpili od plošného očkovania novorodencov vakcínou BCG, novšie aj v Českej republike. Ukázalo sa pritom, že táto zmena, ale ani zrušenie očkovania dospelých nevyvolali dramatický vzostup výskytu ochorenia u detí a doteraz sa nevyškyltli žiadne dôvody, ktoré by indikovali zmenu nastoleného trendu.

Samozrejme, po zrušení plošného očkovania treba počítať s mierne zvýšeným rizikom výskytu prípadov tuberkulózy i u detí a pediatri budú musieť na túto chorobu viac myslieť a v prípade dokázanej infekcie včas zasiahnuť. V jednej miske váh sú teda tisíce komplikácií po BCG očkovaní, vrátane aj tých mimoriadne závažných, a v druhej je rádo menej zvýšené riziko zo zrušenia očkovania... V tejto fáze môžeme iba dúfať, že objavením celkom iného typu a účinnejšej vakcíny, na vývoji ktorej sa už intenzívne pracuje, bude možné zabezpečiť vyšší ochranný vplyv proti tuberkulóze pri nižšej frekvencii vedľajších účinkov.

prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH

Pediatrica pre prax

Ročník 12, 2011, číslo 2, vychádza 6× ročne

Predsedá redakčnej rady:

prof. MUDr. László Kovács, DrSc., MPH

Podpredsedá redakčnej rady:

prof. MUDr. Vladimír Mihál, CSc.

Odborný editor:

prof. MUDr. Ľudmila Podracká, CSc.

Redakčná rada:

prof. MUDr. František Bauer, CSc.,
doc. MUDr. Marta Benedeková, PhD.,
doc. MUDr. Olga Červeňová, CSc., doc. MUDr. Peter Čiznár, CSc.,
doc. MUDr. Tibor Daniš, PhD.,
prof. MUDr. Svetozár Dluholucký, CSc.,
prof. MUDr. Zdeněk Doležel, CSc.,
MUDr. Pavel Frühauf, CSc., MUDr. Eva Gibalová,
MUDr. Josef Gut, doc. MUDr. Vladimír Hegyi, PhD.,
doc. MUDr. Darina Chovancová, CSc.,
prof. MUDr. Janka Jakubíková, PhD.,
prof. MUDr. Karol Kráľinský, PhD.,
MUDr. Alena Machovcová, MBA,
doc. MUDr. Jozef Mašura, CSc.,
doc. MUDr. Ivan Novák, CSc., MUDr. Jana Rašková,
MUDr. Katarína Šimovičová, MUDr. Pavol Šimurka, PhD.,
doc. MUDr. Branislav Spišák, CSc., mim. prof.,
MUDr. Alena Staníková, PhD.,
doc. MUDr. Peter Stanko, PhD., MUDr. Ján Šuba,
doc. MUDr. Dalibor Sedláček, CSc.,
MUDr. Jarmila Seifertová, doc. MUDr. Pavol Sýkora, CSc.,
doc. MUDr. Ján Trnka, CSc.

Vydavateľ:

SOLEN, s. r. o.

SOLEN
MEDICAL EDUCATION

Adresa redakcie:

SOLEN, s. r. o., Lovinského 16, 811 04 Bratislava, www.solen.eu
tel.: 02/5465 1381, fax: 02/5465 1384, redakcia@solen.sk

Redaktorka:

Ing. Jana Repiská,
02/5413 1381, 0911 900 599, repiska@solen.sk

Šéfredaktor vydavateľstva:

Mgr. Roman Jazudek, jazudek@solen.sk

Grafická úprava a sadzba:

Ján Kopčok, kopcok@solen.sk

Obchodné oddelenie:

Silvia Nespalová, 02/5465 0648, nespalova@solen.sk

Predplatné na rok 2011:

Cena predplatného za 6 čísel na rok 2011 je 18 €. Časopis si môžete objednať na www.solen.sk, e-mailom: predplatne@solen.sk, faxom: 02/5465 1384.

Vydavateľ v ČR:

SOLEN, s. r. o., Lazcecká 297/51, 779 00 Olomouc

Redaktorka v ČR:

Mgr. Iva Daňková, dankova@solen.cz

Všetky publikované články prechádzajú recenziou.

Registrácia MK SR pod číslom EV3579/09

ISSN 1336-8168

Časopis je indexovaný v Bibliographia Medica Slovaca (BMS).

Citácie sú spracované v CiBaMed.

Citačný index: Pediatr. prax

Vybrané články z časopisu Pediatrica pro praxi, ktorý vydáva spoločnosť Solen, s. r. o., Česká republika, sú vydávané v Slovenskej republike na základe licencie poskytnutej spoločnosťou Solen, s. r. o., Česká republika.

Spoločnosť Solen, s. r. o., Slovenská republika, má výhradné právo na publikáciu článkov z časopisu Pediatrica pro praxi a z ďalších časopisov spoločnosti Solen, s. r. o., Česká republika. Akákoľvek časť obsahu Pediatrica pre prax nesmie byť kopírovaná alebo rozmnožovaná s cieľom ďalšieho rozširovania akýmkoľvek spôsobom a v akejkoľvek forme (mechanickej, fotografickej, xerografickej či elektronickej) bez písomného súhlasu spoločnosti Solen, s. r. o., ako vlastníka autorských práv na území Slovenskej republiky. O zhotovovanie a zasielanie kópií stránok či jednotlivých článkov publikovaných v časopisoch spoločnosti Solen možno žiadať výlučne redakciu alebo spoločnosť Solen.

Vydavateľ nenesie zodpovednosť za údaje a názory autorov jednotlivých článkov či inzerátov.